

RESCATS
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 14 d'agost de 2012)

És una apreciació molt estesa entre analistes econòmics que una gran diferència entre els EEUU i la Zona Euro és que aquesta darrera està mancada d'un govern econòmic amb capacitats financeres per poder actuar directament a fi d'evitar la fallida dels governs dels països integrants de la zona. En canvi, es diu, l'existència d'un govern federal fort a EEUU permet evitar fallides de governs subcentrals.

No hi ha dubte que el govern federal a EEUU és fort, en un context en què els estats també són vigorosos i el federalisme gaudeix de bona salut. Ara be, tot i tenir els recursos i mecanismes necessaris per fer-ho, fa moltes dècades que el govern federal va deixar clar que no rescataria estats en situació de fallida pressupostària. Així mateix, els estats també han deixat clar fa mol temps que no rescatarien municipis. I així és: la darrera vegada que el govern federal va rescatar un estat a EEUU va ser a principis del segle XIX. Des de llavors, han existit fallides d'Estats, sense rescat federal. Igual passa en l'àmbit local: quasi dos-cents municipis han fet fallida en les dues darreres dècades, i només un municipi va ser rescatat. Per no anar més lluny, tres ciutats de Califòrnia han fet fallida aquest estiu, entre elles Stockton i San Bernardino, amb més de 200.000 habitants.

El federalisme als EEUU és, en aquest sentit, consistent. Els governs tenen autonomia de despesa i també tributària, en un context general en que predomina la regla de pressupostos equilibrats a nivell subcentral. Els governs són responsables del què gasten i del què ingressen. Això dona lloc a una gran divergència de polítiques. Per exemple, els estats del sud tenen sistemes de salut molt deficients per paràmetres europeus, mentre estats del nord com Massachusetts i Vermont tenen servei universal. Per la seva banda, el govern federal té recursos propis per finançar polítiques centrals, com la defensa o les relacions exteriors, i també per complementar polítiques estatals de drets com educació o salut. Això sí, la política monetària és en mans federals. També la regulació bancària, terreny en que sí que hi ha gran diferència amb la zona euro, que sembla que ja es troba en vies de solució.

El que no hi ha als EEUU són situacions tan esperpèntiques com les d'Espanya, on una regió com Catalunya, que té un 8,5% del PIB de dèficit fiscal amb la resta de l'Estat cada any no pugui finançar un deute que suposa (no el deute acumulat, sinó el seu finançament) menys d'un 2% del seu PIB. Més enllà de que la gestió pròpia no hagi estat massa edificant en anys recents, lo del finançament autonòmic en particular i la relació fiscal entre Catalunya i Espanya en general és insuportable. Clar que la situació és grotesca no només quan comparem amb els EEUU; també quan la comparem amb la resta dels països de la Zona Euro. Però, ja se sap, allò que Espanya ja no és diferent no és tan cert com alguna vegada vam arribar (alguns) a pensar.